

HVK Egészségügyi Csoportfőnökség

Az MH Egészségügyi Doktrína rendeltetése, céljai, alapelvei

Dr. Svéd László orvosvezérőrnagy

Kulcsszavak: katonai stratégia, nemzetbiztonság, katonai doktrína, összhaderőnemi, fegyvernemi, funkcionális doktrínák, egészségügyi biztosítás

A szerző a dolgozatában összefoglalja a Magyar Honvédség béke és háborús egészségügyi biztosításának stratégiai feladatait, az egészségügyi doktrína kidolgozásának szükségességét. Meghatározza az összhaderőnemi doktrína helyét, szerepét az ország biztonság- és szövetségi politikai (NATO) rendszerében. Kifejti, hogy az MH egészségügyi doktrínájának tartalmaznia kell az MH egészségügyi biztosításának céljait, feladatait békeidőszakban, nem háborús hadműveletekben, háborús hadműveletek különböző formáiban és katasztrófa helyzetben.

A HVK Egészségügyi Csoportfőnökség immáron 2 éve dolgozik az összhaderőnemi doktrínán, amely alapvető és meghatározó dokumentuma annak a műhelymunkának, amelynek eredményeképpen megszülethet a majdnem minden követelménynek megfelelő, a Magyar Honvédség egészségügyi biztosítását legjobban megvalósítható elvek, nézetek és állásfoglalások gyűjteménye.

Az egészségügytől látszólag távol eső, de összefüggéseiben a jelen szituációban mindentféléképp vizsgálandó terület a stratégiák és doktrínák, ezen túl, illetve belül, az ország biztonságpolitikája kiépítésének összefüggéseiről kell néhány szót ejteni. Ezeknek a területeknek a vizsgálata ugyanis rávilágít a doktrínák szük-

ségességére és arra is, hogy miért kell az egészségügyi szolgálatnak ezzel a kérdéssel ilyen komolysággal foglalkoznia.

Az egészségügyi szolgálatnak a logisztikai funkcionális doktrínában való megjelenése mellett, sokrétűsége és specialitásai miatt szükséges egy önálló doktrína kiadása, a későbbi szabályozók megkönnyítése és a különböző elvek és elméletek egyértelmű összehangolása miatt.

A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrínája (ÖHD) a Magyar Köztársaság Katonai Stratégia-tervezete bázisán készült. A Magyar Honvédség alapdoktrínáját képezi, a doktrína-hierarchia csúcán helyezkedik el.

Alapvetően a Magyar Honvédség hadászati vezetési szintjén megjelenő összhaderőnemi tevékenységek tervezésével, szervezésével, vezetésével, támogatásával, a haderő szervezeti felépítésével, felkészítésével, alkalmazásával összefüggő – a NATO-dokumentumokkal harmonizáló – irányelveket tartalmazza (I. táblázat).

Katonai stratégia

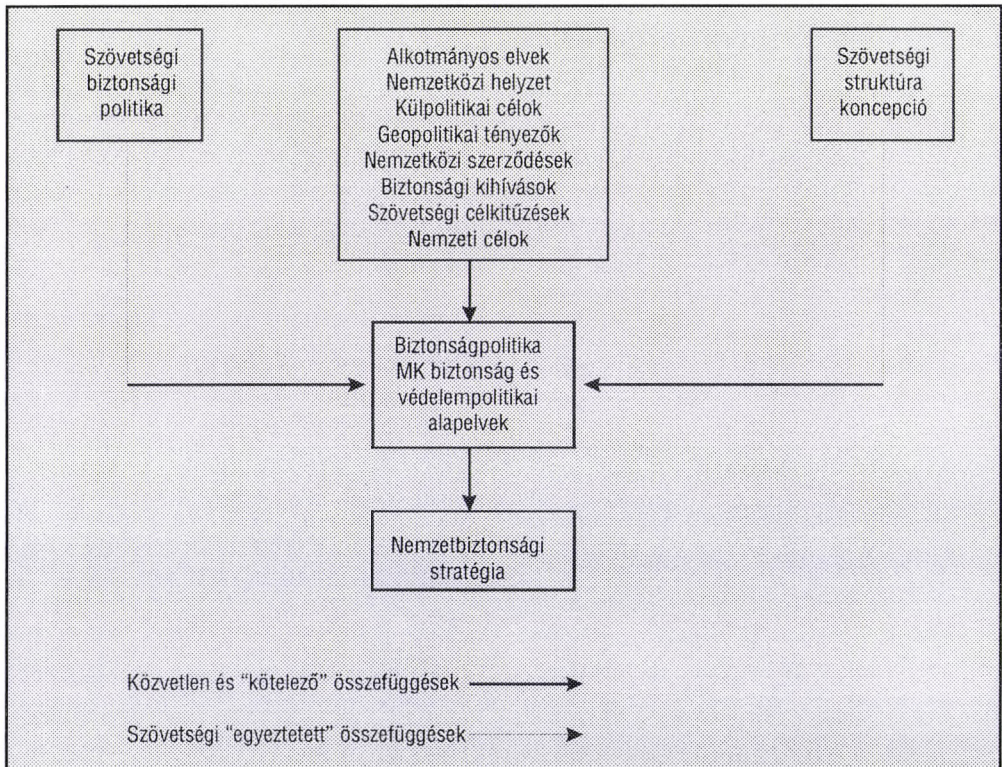
Nemzetbiztonsági erőforrások, valamint a fegyveres erők fejlesztésével és alkalmazásával kapcsolatos komplex nézetek és tevékenységrendszer, abból a célból, hogy ez maximálisan szolgálja a nemzetbiztonságot, illetve a katonai védelmi feladatok sikeres és

megbízható végrehajtását.

A katonai stratégia a nemzeti stratégiának, a nemzeti célkitűzések végrehajtása érdekében a katonai erő fejlesztésének és alkalmazási módjait megjelenítő alkotó eleme.

Magában foglalja:

- geostratégiát,
- egyes államok feszültségeit,
- fegyveres erők lehetséges feladatát a fentiek figyelembevételével,
- felmerülő újabb problémák valószínűségét és jellegét,
- aktuális haderő fejlesztését,
- fegyveres erők szerepét a nemzetközi kapcsolatok rendszerében,
- szövetségi rendszerekhez való csatlakozás feladatait,

I. táblázat:

Az ország biztonságpolitikája kiépítésének összefüggései

- nemzeti hadiiparral szembeni elvárásokat,
- fegyveres erők tevékenységével összefüggő logisztikai célkitűzéseket és feladatokat stb.

Katonai doktrína

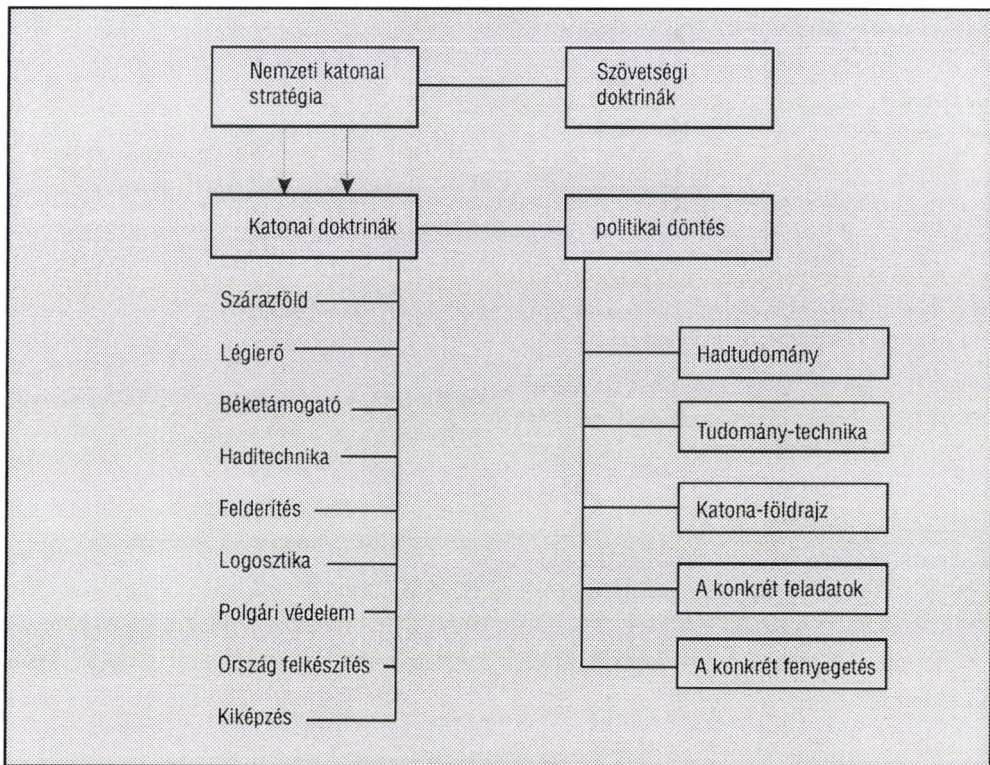
Megfogalmazott doktrína az elmúlt 40 évben nem volt.

A régi fogalma igen egyszerű volt. Ez a következők szerint hangzik: "a biztonságpolitikából és honvédelmi politikából következő, az állam vezető szervei által hivatalosan elfogadott azon politikai és katonai állásfoglalások, nézetek és követelmények rendszere, amelyek egy adott időszakban a háború megelőzésére, bekövetkezte

esetén a jellegére, céljaira, a fegyveres erők és az ország reá való felkészítésére, a haderő alkalmazására, továbbá a háború megvívásának módjaira, a hadászati célok elérésének mikéntjére vonatkoznak. A doktrínák kidolgozását befolyásoló tényezőket a II. táblázat tartalmazza.

A legújabb megfogalmazás szerint a katonai doktrína a katonai erőknek, a stratégiai célkitűzések érdekében végrehajtandó tevékenységek irányítása és végrehajtása alapelveinek és követelményeinek az összessége.

Mindezen kérdések részletesebb, illetve alacsonyabb szinten történő feldolgozását az ezen a doktrína alap-

II. táblázat

Doktrínák kidolgozását befolyásoló tényezők

ján kidolgozásra kerülő már említett funkcionális doktrínák, valamint a haderőnemi doktrínák tartalmazzák. Ennek részeként tekintjük a logisztikai doktrína kiemelt fejezeteként a speciális kérdéseket tartalmazó egészségügyi doktrínát, amelynek alapvető rendeltetése az, hogy a haderő sikeres tevékenységéhez nélkülözhetetlen egységes szemléletmódot, felfogást és cselekvést, – több aspektust is figyelembe véve – biztosítsák.

Mindezeket figyelembe véve a Magyar Hovárség egészségügyi szolgálata doktrínájának fejezeteire és azon belül néhány tartalmi részletre az alábbiak javasolhatók.

I. A Magyar Honvédség egészségügyi szolgálatának rendeltetése, küldetése, célkitűzése, feladatai és felépítése

1.) A Magyar Honvédség egészségügyi szolgálatának rendeltetése

A személyi állomány egészségéről való gondolkodás, amely alapvetően a szolgálat által megvalósított parancsnoki felelősségi körbe tartozó feladat, amellyel mind háborús, mind béke időszakban hozzájárul a humán erőforrások megőrzéséhez, a hadműveleti és az alaprendeltetésből következő feladatok sikeres megvalósításához, azaz az igényjogosultaknak a kor színvonalának megfelelő, lehető legteljesebb egészségügyi ellátás biztosítása, beleértve a megelőzés és a rehabilitáció feladatait.

2.) A Magyar Honvédség egészségügyi szolgálatának küldetése és célkitűzése

Az elmúlt időszakban elvégzett különböző szintű vizsgálatok, átvilágítások, elemzések alapján összegezhető, hogy az egészségügyi szolgálat:

Küldetése: nem más, mint „az állomány magas szintű ellátásával, harc-készültsége szinten tartásával erősítse a nemzet biztonságát, képezze az ország sürgősségi és katasztrófa egészségügyi ellátórendszerének alapját,

Célkitűzése: az erők egyesítésének olyan – a katonaelegységügy szolgálatának fejlesztésével kapcsolatos – stratégiai terv kidolgozása szükséges, amellyel a honvédelmi és az egészségügyi tárca meggyőző hatást tud gyakorolni a döntéshozókra, annak érdekében, hogy a honvéd egészségügy által elgondolt jövőkép és küldetés megvalósuljon.

Ennek a stratégiai tervnek az alapjait az egészségügyi doktrínának kell képeznie.

3.) Az alaprendeltetésből, valamint az összhaderőnemi haderő kötelezettségeiből eredően a Magyar Honvédség egészségügyi szolgálatnak az alábbi feladatoknak kell eleget tenni:

a) Felkészülés az alaprendeltetésből adódó egészségügyi biztosítási feladatok megoldására,

b) Az ország védelmével, valamint a nemzetközi szerződésbe foglalt katonai kötelezettségek teljesítésére alkalmazott erők egészségügyi biztosításának végrehajtására,

c) Gyógyító-megelőző alapellátás, intézeti járó- és fekvőbeteg-ellátás, re-

habilitáció, közegészségügyi-járványvédelmi biztosítás a honvédség személyi állománya és az igényjogosultak részére,

d) A honvédség személyi állománya egészségi állapotának, pszichikai és fizikai teljesítőképességének vizsgálata, minősítése,

e) A fokozott megterhelésnek kitett személyi állomány, a repülő-hajózó állomány rendszeres egészségügyi szűrése, hatósági minősítése,

f) Az egészségügyi szervezetek egészségügyi szakanyagokkal, szaktechnikai eszközökkel történő ellátása, működésük feltételeinek biztosítása,

g) Kutatás és fejlesztés, felkészülés, kiképzés és továbbképzés a katonai és katasztrófa-orvostan területén,

h) Együttműködés az állami egészségügyi szolgálattal katasztrófák egészségügyi következményeinek felszámolásában, az arra felkészülésben.

4.) *A katonaegészségügyi szolgálat felépítése:*

- Csapattagozat
- Központi tagozat

II. Az MH egészségügyi biztosításának céljai, alapelvei

1.) *Az egészségügyi biztosítás alapvető fajtái*

- a.) békeidőszak
- b.) nem háborús hadműveletek:
 - konfliktus megelőzés (válságkezelés),
 - külső fegyveres csoportok visszaverése,

- szükségállapotban a fegyveres csoportok elleni fellépés,
- elemi csapások, katasztrófák,
- befogadó nemzeti támogatás,
- béketámogató művelet,
- különleges és támogató művelet.

c.) háborús műveletek:

- védelmi,
- támadó,
- elszakadási,
- különleges és támogató.

2.) *Egészségügyi biztosítás alapelvei*

- humanitárius konvenciók betartása,
- az egészségügyi ellátás szabványai,
- egészségvédelem, prevenció,
- az egészségügyi ellátás spektruma,
- az egészségügyi ellátás időfüggőség miatti korlátozásai,
- osztályozás,
- kiürítésre való alkalmasság,
- az ellátás folyamatossága,
- beteggel való kommunikáció,
- orvosi titoktartás.

3.) *Az egészségügyi biztosítás területei*

a) megelőzés

- felkészítés és kiképzés,
- közegészségügyi-járványvédelmi rendszabályok,
- egészségügyi, fizikai és pszichikai alkalmasság követelményeinek meghatározása,
- személyi állomány mentálhigiénés helyzete,
- ABV fegyverek elleni védelem egészségügyi rendszabályai, beleértve a felkészítést és a védőeszközök biztosítását.

b) gyógyítás

- alapelvek,

- segélyhelyek,
- anyagok és eszközök.

c) kiürítés

- alapelvek,
- végrehajtás,
- eszközök.

d) kutatás és tudományos tevékenység.

4.) *Az egészségügyi biztosítás tervezése*

Az egészségügyi biztosítás tervezésének az általános hadműveleti és az előre nem látható eseményekre is ki kell terjedni. A tervezést tapasztalt egészségügyi személyzet kell hogy végezze, amelyet hatékony, operatív egészségügyi felderítő rendszer támogat. Az egészségügyi törzs nagyon közeli kapcsolatban tevékenykedik a személyüggyel, a hadműveleti felderítéssel, a hadművelettel, a polgári-katonai együttműködés szervezetével, valamint a logisztikai törzsek teljes vertikumával, az erőforrások összehangolása és az egészségügyi szolgálat tevékenysége feltételrendszerének biztosítása érdekében.

5.) *Az egészségügyi biztosítás vezetése*

A vezetésnek képesnek kell lenni a hatékony egészségügyi biztosítás végrehajtására. A vezetési rendszernek képesnek kell lenni:

a) a tervezésre, szervezésre, a végrehajtás irányítására az egészségügyi biztosítási feladatok teljes spektrumában.

b) a parancsnok elé a pontos és gyors hadműveleti egészségügyi tanácsadásra.

c) az előljáró parancsnokságok egész-

ségügyi törzsei részére lényeges egészségügyi információk szolgáltatására.

d) pontos, időbeni egészségügyi felderítés megszervezésére, irányítására, a kapott információk feldolgozására.

Ezeket a képességeket az alkalmazás minden lehetséges változatában fenn kell tartani.

III. **Katasztrófa helyzetek és különleges műveletek, valamint feladatok egészségügyi biztosítása**

Ezek a feladatok ellentétben a hagyományos műveletekkel általában kis-méretűek, precíz tervezésűek, rugalmas és nem sablonos, titkosan illetve rejtetten, és önállóan is végrehajthatók. Ezek feltételezik a sokoldalú és különleges képességeket, ebből következően mind a felkészítés, mind az alkalmazás során különös körülményekre van szükség.

IV. **Polgári és katonai együttműködés és egészségügyi kapcsolatok**

- tartalma,
- területei,
- követelményei.

V. **Az egészségügyi biztosítás alapvető jogszabályai**

- Genfi konvenciók,
- Honvédelmi és HSZT Törvény,
- Egészségügyi Törvény,
- Egyebek.

Maj.gen. L. Svéd M.D.M.C.

Purpose, function, principles of the military medical doctrine of the Hungarian Defence Forces

The author summarises the strategic tasks of the military medical support of HDF in peace- and wartime. He determines the place of the doctrine and its role in the system of the national safety and federal politics (NATO).

He explains that the military medical doctrine of HDF has to involve purpose, tasks of the medical support in peacetime, not in military operations, in various forms of war operations and in case of disaster medicine.

Dr. Svéd László o.őörgy.

1885 Budapest, Pf. 25.